

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Petra Mikeše a soudkyň Lenky Krupičkové a Jitky Zavřelové v právní věci žalobce: **N. V. A.**, zast. Mgr. Ondřejem Fialou, advokátem se sídlem Václavské náměstí 808/66, Praha 1, proti žalované: **Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců**, se sídlem náměstí Hrdinů 1634/3, Praha 4, proti rozhodnutí žalované ze dne 29. 6. 2021, čj. MV-72551-5/SO-2021, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 22. 3. 2023, čj. 111 A 4/2021-43,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 22. 3. 2023, čj. 111 A 4/2021-43, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Nejvyšší správní soud se v tomto rozsudku zabýval tím, zda měl Krajský soud v Ústí nad Labem v řízení o žalobě proti rozhodnutí ve věci zamítnutí žádosti o prodloužení doby platnosti povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny vyzvat rodinného příslušníka žalobce (dále „stěžovatel“), jestli hodlá uplatnit práva osoby zúčastněné na řízení podle § 34 odst. 2 s. ř. s.

[2] Stěžovatel požádal 12. 8. 2020 o prodloužení doby platnosti povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny. Ministerstvo vnitra rozhodnutím ze dne 22. 3. 2021, čj. OAM-25176-30/DP-2020, žádost zamítlo a platnost povolení k dlouhodobému pobytu neprodloužilo, neboť stěžovatel nesplňuje podmínku nezaopatřenosti podle § 42a odst. 1 písm. b) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění účinném do 30. 6. 2023

(dále jen „zákon o pobytu cizinců“). Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel odvolání, které žalovaná v záhlaví označeným rozhodnutím zamítla a napadené rozhodnutí potvrdila.

[3] Stěžovatel následně podal proti rozhodnutí žalované u krajského soudu žalobu, který ji v záhlaví uvedeným rozsudkem jako nedůvodnou zamítl. Krajský soud se ztotožnil se závěrem správních orgánů, že denní kurz studia českého jazyka nesplňuje znaky soustavné přípravy na budoucí povolání. Stěžovatel pobývá na území ČR od listopadu roku 2019. Jeho společenské a kulturní vazby na území proto nemohou být natolik pevné, aby jejich zpřetrhání představovalo nepřiměřený zásah do jeho soukromého života.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[4] **Stěžovatel** namítá, že se krajský soud nevypořádal s žalobní námitkou, podle které nebyl dán důvod pro zamítnutí žádosti. Pouze zrekapituloval dosavadní stav řízení, aniž by uvedl konkrétní důvody, pro které žalobu zamítl. Napadený rozsudek je proto nepřezkoumatelný. Stěžovatel je závislý na svém otci. Je proto osobou nezaopatřenou. Pojem nezaopatřenosti je širší a nevyčerpává se pouze soustavnou přípravou na budoucí povolání. Stěžovatel byl v rozhodném období nezaopatřeným dítětem cizince s povoleným pobytem na území. Studoval totiž v denní formě studia a výživou byl závislý na svém otci. Soustavnou přípravu na budoucí povolání představuje i denní kurz českého jazyka. Navštěvoval jej, aby mohl následně navázat na své dřívější studium, které ukončil z důvodu nezvládnutí on-line výuky.

[5] Krajský soud rovněž nedostatečně vypořádal námitku nepřiměřenosti dopadů napadeného rozhodnutí do soukromého a rodinného života stěžovatele a jeho rodiny. Na území ČR žije již delší dobu a má zde veškeré rodinné zázemí. V současnosti pobývá ve společné domácnosti spolu se svou družkou D. T. N., nar. X, a společnou dcerou D. N. A. V., nar. X. Na území pobývá rovněž jeho otec. Pokud by stěžovatel vycestoval, zůstala by družka sama na péči o jejich dceru.

[6] **Žalovaná** ve vyjádření ke kasační stížnosti navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[7] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost a dospěl k závěru, že je důvodná, byť z jiného důvodu, než namítá stěžovatel. Krajský soud totiž opomněl vyzvat otce stěžovatele, zda hodlá uplatnit práva osoby zúčastněné na řízení podle § 34 odst. 2 s. ř. s. K této vadě Nejvyšší správní soud přihlédl z úřední povinnosti podle § 109 odst. 4 s. ř. s., a to z níže uvedených důvodů.

[8] Podle § 34 odst. 1 s. ř. s. platí, že *osobami zúčastněnými na řízení jsou osoby, které byly přímo dotčeny ve svých právech a povinnostech vydáním napadeného rozhodnutí nebo tím, že rozhodnutí nebylo vydáno, a ty, které mohou být přímo dotčeny jeho zrušením nebo vydáním podle návrhu výroku rozhodnutí soudu, nejsou-li účastníky a výslovně oznámily, že budou v řízení práva osob zúčastněných na řízení uplatňovat.*

[9] Podle § 34 odst. 2 s. ř. s. dále platí, že *navrhovatel je povinen v návrhu označit osoby, které přicházejí v úvahu jako osoby zúčastněné na řízení, jsou-li mu známy. Předseda senátu takové osoby vyrozumí o probíhajícím řízení a vyzve je, aby ve lhůtě, kterou jim k tomu současně stanoví, oznámily, zda v řízení budou uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení; takové oznámení lze učinit pouze v této lhůtě. Současně s vyrozuměním je poučí o jejich právech. Obdobně předseda senátu postupuje, zjistí-li se v průběhu řízení, že je tu další taková osoba. O osobních údajích, o těchto osobách uváděných, platí přiměřeně ustanovení § 37 odst. 3.*

[10] Z ustanovení § 34 odst. 1 a 2 s. ř. s. vyplývají dvě podmínky, které musí být splněny pro to, aby se určitý subjekt stal osobou zúčastněnou na řízení. První podmínka je materiální a splňuje ji ten, kdo je přímo dotčen na svých právech mj. vydáním nebo zrušením napadeného správního rozhodnutí. Pro splnění druhé (formální) podmínky musí subjekt výslovně soudu oznámit, že bude v řízení práva osoby zúčastněné na řízení uplatňovat. Teprve kumulativním splněním obou podmínek se subjekt stane osobou zúčastněnou na řízení.

[11] Ustálená judikatura při použití § 34 s. ř. s. vychází též z toho, že se předpokládá aktivní postup soudu při zjišťování okruhu možných osob zúčastněných na řízení. Soud musí umožnit uplatňovat práva osob zúčastněných na řízení všem osobám, jejichž práva jsou napadeným rozhodnutím dotčena. To platí i v případě, že žalobce nesplní svou povinnost tyto osoby uvést v žalobě (rozsudek NSS ze dne 21. 12. 2005, čj. 1 As 39/2004-75, č. 1479/2008 Sb. NSS). Pokud tak soud nepostupuje, zatíží řízení vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé (rozsudek NSS ze dne 2. 5. 2007, čj. 5 As 3/2007-68, ze dne 17. 1. 2014, čj. 5 As 140/2012-22, ze dne 9. 11. 2016, čj. 2 As 256/2016-92, či ze dne 13. 10. 2021, čj. 8 As 190/2019-39). Zpravidla proto tato vada povede ke zrušení napadeného rozhodnutí krajského soudu bez dalšího (rozsudek NSS ze dne 18. 7. 2024, čj. 8 Azs 83/2024-39, bod 17). Konstantní judikatura v této souvislosti zároveň nepožaduje, aby práva stěžovatele byla dotčena opomenutím případné osoby zúčastněné na řízení (rozsudek NSS ze dne 31. 10. 2023, čj. 8 Azs 229/2022-42, bod 14). Nejvyšší správní soud k této vadě přihlíží i bez námítky z úřední povinnosti podle § 109 odst. 4 s. ř. s.

[12] O vadu řízení se však vůbec nejedná, pokud dotčení práv subjektu není natolik zjevné, aby vznikla povinnost krajského soudu dotázat se jej z úřední povinnosti, zda bude uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení (rozsudek NSS ze dne 18. 12. 2007, čj. 8 Aps 8/2007-90).

[13] Nejvyšší správní soud ze správního spisu zjistil, že stěžovatel požádal o prodloužení doby platnosti povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny. Pobytový titul odvozoval od svého otce, N. V. T., který v danou dobu na území ČR pobýval na základě povolení k dlouhodobému pobytu.

[14] Rodinné příslušníky cizince je třeba obecně považovat za osoby přicházející v úvahu jako osoby zúčastněné na řízení, a to i v řízeních týkajících se rozhodnutí o zamítnutí pobytové žádosti (rozsudek NSS ze dne 31. 8. 2012, čj. 5 As 104/2011-102, č. 2781/2013 Sb. NSS, a ze dne 23. 4. 2015, čj. 7 Azs 80/2015-31). Kromě cizince, jemuž není

prodloužena doba platnosti povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny, mohou být totiž daným rozhodnutím dotčeni na svém právu na soukromý a rodinný život i jeho rodinní příslušníci. Žádost o prodloužení doby platnosti povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny podle § 44a ve spojení s § 42a odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců podává cizinec právě za účelem společného soužití rodiny. Řízení o vydání pobytového oprávnění se tak netýká pouze stěžovatele samotného, ale přímým způsobem zasahuje také do práv rodinného příslušníka, který je nositelem oprávnění ke sloučení rodiny podle § 42a odst. 4 tohoto zákona. Dotčení na právech tohoto rodinného příslušníka je proto zjevné již z pouhé podstaty řízení o prodloužení doby platnosti povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny. Primárním nositelem práva ke sloučení rodiny je totiž rodinný příslušník, od kterého cizinec svůj pobytový titul odvozuje podle § 42a odst. 4 zákona o pobytu cizinců (bod 21 rozsudku sp. zn. 8 Azs 83/2024 a rozsudek NSS ze dne 18. 2. 2022, čj. 5 Azs 308/2020-76, body 16 a 18, a ze dne 29. 11. 2023, čj. 8 Azs 140/2022-30, body 19 a 22).

[15] Zájmy rodinných příslušníků tak jsou sice s těmi žalobcovými provázány, ale přesto jsou odlišitelné. Rodinní příslušníci proto mají právo je v řízení o žalobě hájit coby osoby zúčastněné na řízení (body 15 až 17 rozsudku sp. zn. 5 Azs 308/2020, a rozsudek NSS ze dne 8. 10. 2021, čj. 5 Azs 314/2020-52, bod 45, a ze dne 8. 3. 2023, čj. 10 Azs 12/2023-67, body 52 až 53). V tomto ohledu není podstatné, zda rodinný příslušník byl současně účastníkem správního řízení či nikoliv (bod 20 rozsudku sp. zn. 5 Azs 308/2020).

[16] Z bodu [13] výše tak vyplývá, že řízení o prodloužení doby platnosti povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny podle § 44a ve spojení s § 42a odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců se netýká pouze práv stěžovatele samotného, ale rozhodnutí z něj vzešlé přímým způsobem zasahuje také do práva na soukromý a rodinný život jeho otce. Ten proto jako nositel oprávnění ke sloučení rodiny splňuje materiální podmínku podle § 34 odst. 1 s. ř. s. (bod [14] výše).

[17] Splnění materiální podmínky je navíc v nyní projednávané věci natolik zjevné, že krajskému soudu vznikla povinnost ho vyrozumět o probíhajícím řízení. Jednak stěžovatel v žalobě uplatnil námitky týkající se posouzení přiměřenosti dopadu rozhodnutí do práva na soukromý a rodinný život správními orgány, jednak dotčení na právech otce stěžovatele je zjevné již z pouhé podstaty řízení o prodloužení doby platnosti povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny (bod [14] výše). Protože krajský soud nevyrozuměl tohoto rodinného příslušníka o probíhajícím řízení, a znemožnil mu tak splnit formální podmínku pro uplatňování práv osoby zúčastněné na řízení, zatížil řízení o žalobě vadou.

[18] Nejvyššímu správnímu soudu nepřísluší odhadovat konkrétní argumentaci osoby zúčastněné na řízení v případě, že by jí bylo umožněno uplatňovat její práva (není ostatně ani zřejmé, zda by tato práva skutečně uplatnila). Stejně tak si je soud vědom toho, že osoba zúčastněná na řízení nemůže rozšířit rozsah přezkumu mimo rámec vymezený uplatněnými žalobními body. Nelze však v nyní projednávané věci vyloučit, že případné vyjádření této osoby mohlo být významné pro posouzení žalobních bodů krajským soudem, tj. mohlo ovlivnit přezkum rozhodnutí žalované krajským soudem. Vada řízení

pokračování

před krajským soudem proto může mít vliv na zákonnost rozhodnutí ve věci samé (bod [11] výše). Nejvyšší správní soud z tohoto důvodu napadený rozsudek zrušil.

[19] Nejvyšší správní soud se s ohledem na povahu procesní vady nemohl zabývat kasačními námitkami stěžovatele, neboť případná procesní aktivita osoby zúčastněné na řízení může ovlivnit podobu vypořádání žalobních námitek ze strany krajského soudu. Vypořádání kasačních námitek by proto v tuto chvíli bylo předčasné. Krajský soud v dalším řízení vyrozumí možnou osobu zúčastněnou na řízení podle § 34 odst. 2 s. ř. s. a spolu s poučením ji vyzve k oznámení, zda bude v řízení uplatňovat svá práva. Následně krajský soud při vypořádání žalobních bodů přihlédne k případné procesní aktivitě osoby zúčastněné na řízení. Nejvyšší správní soud v této souvislosti dodává, že značná část kasační argumentace mířila na nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku. Byť se těmito námitkami pro předčasnost nezabýval, uvádí k nim obecně, že cílem každého soudu by mělo vždy být vydání spravedlivého a přezkoumatelného rozhodnutí.

[20] Nejvyšší správní soud závěrem dodává, že nepřehlédl, že stěžovatel v kasační stížnosti uvedl, že na území ČR žije ve společné domácnosti spolu se svou družkou a dcerou (bod [5] výše). Toto tvrzení zaznělo poprvé v kasační stížnosti (§ 109 odst. 5 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud proto zrušil napadený rozsudek krajského soudu pouze z důvodu, že krajský soud nevyzval otce stěžovatele, zda chce v řízení uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení. Stěžovatel totiž ve správním řízení odvozoval pobytový titul pouze od svého otce a v žalobních námitkách poukazoval právě na to, že je na něm závislý.

IV. Závěr a náklady řízení

[21] Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů dospěl k závěru, že krajský soud zatížil řízení vadou, která mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí ve věci samé. Zrušil proto napadený rozsudek krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 věta první s. ř. s.). V něm je krajský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku zejména v bodě [19] výše (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[22] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne v souladu s § 110 odst. 3 větou první s. ř. s. krajský soud v novém rozhodnutí.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 26. července 2024

Petr Mikeš
předseda senátu